

Krystian Leopold Chrzan

dr hab. inż.

1955 -2021

Sekretarz Naukowy

**Polskiego Komitetu Ochrony Odgromowej
Stowarzyszenia Elektryków Polskich**

Urodził się 15 października 1955 r. w Odolanowie. W latach 1970-1975 był uczniem Technikum Elektrycznego we Wrocławiu w klasie o specjalności telekomutacja. Ukończył studia na Wydziale Elektrycznym Politechniki Wrocławskiej w roku 1983. W listopadzie 1983 r. został pracownikiem naukowo-dydaktycznym Instytutu Podstaw Elektrotechniki i Elektrotechnologii w Politechnice Wrocławskiej, gdzie pracował do końca swoich dni. W roku 1987 uzyskał stopień doktora nauk technicznych w Politechnice Wrocławskiej. Stopień naukowy doktora habilitowanego uzyskał w lutym 2013 roku w Instytucie Elektrotechniki w Warszawie.

Na jego doświadczeniu naukowo-badawczym istotny ślad odcisnęły liczne wyprawy zagraniczne wzbogacające znacząco jego dorobek zawodowy. W latach 1988-1989 w ramach stypendium badawczego Fundacji im. Aleksandra von Humboldta pracował w Laboratorium Wysokich Napięć Uniwersytetu w Stuttgarcie w Niemczech. W latach 1992-1994 pracował w laboratorium wysokiego napięcia Technische Hochschule Zittau w Niemczech. Przebywał także na licznych pobytach naukowych w laboratoriach wysokiego napięcia w wielu krajach: w Niemczech: Stuttgart, (1985, 1994, 1995, 1996, 1999, 2003), Drezno (1995); Mannheim (FGH, 1996, 1997 i 2002); Darmstadt, (2002); w Czechach: Praga (EGU, 2001); w Wielkiej Brytanii, Cardiff University (2004/2005); w Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej: University of Florida (Lightning Research Center Camp Blanding na Florydzie, 2000), Arizona State University; w RPA: Stellenbosch University); w Indiach: Indian Institut of Science, Bangalore oraz w Rosji: Tomsk Polytechnic University i na Ukrainie: Politechnika Kijowska, Politechnika Lwowska.

W kręgu zainteresowań naukowo-badawczych K.L. Chrzana znajdowały się: technika wysokich napięć, izolacja napowietrzna i wnętrzowa, ograniczniki przepięć oraz ochrona odgromowa. W ostatniej dekadzie życia szczególnie intensywnie poświęcił się również historii elektrotechniki, m.in. w ramach swojej działalności w Komisji Historycznej Oddziału Wrocławskiego SEP.

Jest autorem lub współautorem ok. 300 prac naukowych oraz cennej monografii pt. „Wysokonapięciowe ograniczniki przepięć” (Dolnośląskie Wydawnictwo Edukacyjne, 2003). Była to pierwsza, po latach, od chwili ukazania się w roku 1980 książki „Odgromniki” K. Auleytnera, polskojęzyczna pozycja książkowa w tym obszarze techniki. Jego autorstwa są skrypty dydaktyczne „High Voltage Laboratory Training” (Politechnika Wroclawska, 2011) oraz „Ćwiczenia w laboratorium wysokich napięć” (Dolnośląskie Wydawnictwo Edukacyjne, 2012).

Swoje publikacje zamieszczał w czasopismach o najwyższej randze w dziedzinie techniki wysokich napięć: IEEE Transactions on Electrical Insulation, IEEE Transactions on Power Delivery, IET Science, Measurement & Technology, IEEE Transactions on Dielectric and

Electrical Insulation, European Transactions on Electrical Power, ETZ Archiv, Przegląd Elektrotechniczny oraz na konferencjach międzynarodowych, w tym m.in. na *International Symposium on High Voltage Engineering, Conference on Advances in Processing, Testing and Application of Dielectric Materials, International Conference on Lightning Protection* a także na konferencjach krajowych, m.in. *Postępy w elektrotechnologii, Sieci Elektroenergetyczne w Przemśle i Energetyce, Napowietrzna Izolacja Wysokonapięciowa w Elektroenergetyce, Problemy Eksploatacji Układów Izolacyjnych Wysokiego Napięcia*.

Był niezłomny w zwalczaniu fałszywych tez głoszących, iż tzw. aktywne zwody odgromowe są skuteczniejsze od zwodów tradycyjnych. W licznych publikacjach, na podstawie prac własnych i innych udowodnił, że (cytat z jego pracy):

„Aby zwód aktywny miał większą strefę ochronną od zwodu klasycznego, powinien odpowiednio wcześniej wygenerować wyładowanie liderowe oddolne o kilkumetrowej długości. Niestety takie wyładowanie wymaga zastosowania źródła o bardzo wysokim napięciu 1 – 2 MV.

Ewentualna wcześniejsza emisja strimerów ze zwodów aktywnych nie może spowodować zwiększenia ich strefy ochronnej. Ostre zakończenie zwodów aktywnych ułatwia jedynie emisję wyładowania strimerowego, ale nie wyładowania liderowego. Dlatego ostre zakończenie nie wpływa na zwiększenie ich efektywności.”

Jego liczne publikacje, krytyczne w ocenie rozwiązań konstrukcyjnych tzw. zwodów z wczesną emisją strimerów oraz co do ich większej skuteczności od zwodów Franklina, są bogatym, dobrze udokumentowanym i umotywowanym źródłem wiedzy obalającym twierdzenie producentów tych urządzeń o, jakoby, ich zwiększonej strefie ochrony odgromowej.

Autor 6 patentów.

Od 1984 r. był członkiem Stowarzyszenia Elektryków Polskich, w ramach którego, m.in. w latach 2018-2021 pełnił funkcję sekretarza naukowego Polskiego Komitetu Ochrony Odgromowej. W latach 1995-2002 był członkiem Normalizacyjnej Komisji Problemowej nr 73 ds. Ograniczników Przepięć w ramach Polskiego Komitetu Normalizacyjnego. Od 1998 r. członek Societas Humboldtiana Polonorum - Stowarzyszenia Polskich Stypendystów Fundacji im. Aleksandra von Humboldta, w którym w latach 2009-2013 był przewodniczącym Oddziału Wrocławsko-Opolskiego.

Z zamiłowania był historykiem oraz podróżnikiem.

Nagrodzony w roku 2008 Medalem Srebrnym za Długoletnią Służbę przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej.

Zmarł tragicznie dnia 27.06.2021 roku. Pogrzeb odbył się dnia 9 lipca 2021 r. na cmentarzu Św. Wawrzyńca we Wrocławiu przy akompaniamencie burzy z piorunami.

Opracował: Mirosław Zielenkiewicz, 14 lipca 2021 r.